

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ תשא, פ' פרה, י"ח אדר, ה'תשל"ה

חלק א – יוצא לאור לש"פ תצוה, י"א אדר, ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תצוה, י"א אדר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ תשא, פ' פרה, י"ח אדר ה'תשל"ה (תדפיס מתורת מנחם – התוועדויות כרך עט הנמצא בדפוס), הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ תשא).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ז אדר, ה'תשפ"ג,

שנת הקהל,

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2023 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5783 • 2023

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ תשא, פ' פרה, י"ח אדר, ה'תשל"ה.

בלתי מוגה

א. ענינו של יום השבת, ובנדו"ד שבת שלאחרי פורים — שבא בהמשך לששת ימי השבוע בתור הסך-הכל והשלימות שלהם, כפי שמצינו בנוגע לשבת בראשית, כדאיתא בגמרא: "אדם נברא בערב שבת .. כדי שיכנס לסעודה מיד" (שימצא הכל מוכן כו') — ביום השבת, לאחר שיערוך קידוש על יין מעץ הדעת³ (כדאיתא במדרש³ שחזה "סחטה ענבים ונתנה לו"), ויפעל עילוי ושלימות בכל הבריאה כולה.

וזוהו גם מה שאמרו רז"ל⁴ "מה הי' העולם חסר — מנוחה, בא שבת בא מנוחה", והיינו, שלא זו בלבד שבשבת ניתוסף עוד ענין שהי' חסר בששת ימי בראשית, אלא עוד זאת, שענין המנוחה דשבת פעל עילוי ושלימות בכל הבריאה דששת ימי בראשית (שע"י השבת נעשים חלק מדבר השלם), שמצד עצמם הם ימות החול שאין בהם מנוחה וקדושה כו', הנה גם בהם יהי' ניכר שהכוונה והתכלית הו"ע השבת.

[וע"ד המבואר⁵ במ"ש⁶ "כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה", ולאח"ז נאמר "שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית גו' שבת לה" — אף שהסדר הוא שתחילה צ"ל "שש שנים תזרע שדך", ורק לאח"ז באים לשנה השביעית — שמיד בהתחלת שש השנים צריך לידע שאינם אלא טפל למטרה ותכלית ד"שבת לה", ואז נעשים גם הענינים דשש השנים כדבעי למהוי. וכן הוא בנוגע לששת ימי החול ויום השבת].

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לשבת בראשית, כן הוא בנוגע לכל שבת ושבת — כפי שמבאר רבינו הזקן⁷ מ"ש⁸ "נער הייתי גם זקנתי"

(3) ב"ר פי"ט, ה.

(4) ראה ב"ר פי"ט, ט (ובפי' מת"כ). פרש"י בראשית ב, ב. מגילה ט, א (ד"ה ויכל).

תוד"ה חצבה — סנהדרין לח, א.

(5) ראה לקו"ת ר"פ בהר. ובכ"מ.

(6) בהר כה, ב"ד.

(7) לקו"ת שה"ש כה, א.

(8) תהלים לו, כה.

(1) סנהדרין לח, א (ובפרש"י).

(2) אילו הי' מתאפק שלא לאכול מעץ הדעת במשך ג' שעות, כדאיתא במדרש (ויק"ר פכ"ה, ב — הובא בלקו"ת ר"פ קדושים) בנוגע למצות ערלה: "מי יגלה עפר מעיניך אדם הראשון שלא יכולת לעמוד בציווי אפילו שעה אחת, והרי בניך ממתניין לערלה ג' שנים".

ש"שר העולם אמרו", ש"בכל שבת .. מתעלה .. בחי' מלאך הנ"ל לאצילות .. אבל בחול חוזר ונמשך להיות בבחינת נער כו', וזהו ש"אנו מונין היום יום ראשון בשבת, יום שני כו', עד יום השבת הוא יום שביעי, וקשה, הרי כבר עברו רבבות ימים משימ"ב עד עתה, וא"כ איך אומרים היום יום ראשון כו', אלא מפני שבשבת העלי' של בחי' נער, שר העולם, באצילות, ושם למעלה מבחי' זמן, ע"כ כל יום א' הוא ממש יום ראשון כמו יום א' של ששת ימי בראשית שנתחדש הזמן מלמעלה מהזמן, כך מתחדש כל יום ראשון שאחר השבת".

ובפרטיות יותר — מתבטא העילוי והשלימות שפועל יום השבת בכל ימי השבוע בענין ד"ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"¹⁰, כמבואר בחסידות¹¹ ש"ויכולו" הוא מלשון כליון, וגם מלשון תענוג, שכליון הו"ע ההעלאה מלמטה למעלה, ותענוג הו"ע ההמשכה מלמעלה למטה,

ובענין התענוג גופא, הנה נוסף על התענוג שיש ביום השבת מצד עצמו, שהרי "שבת מקדשא וקיימא"¹², ישנו גם התענוג שניתוסף עי"ז שיהודי "מענג את השבת"¹³, כמ"ש¹⁴ "וקראת לשבת עונג", שקורא וממשיך בשבת את התענוג — מלמעלה מעלה, שהרי התענוג הוא למעלה מכל הכחות, עד למטה מטה שאין למטה ממנו, כפי שמוספר בגמרא¹⁵ שהתענוג פעל הרחבה בחלק התחתון שברגל שעליו נועלים את הסנדל, ושם גופא — בעצם שברגל, שהוא חלק הדומם שברגל (שהרי העצם אינו מרגיש כאב, ולא כמו הבשר שמרגיש כאב) — ש"שמועה טובה תדשן עצם"¹⁶.

ב. והנה, נוסף על השייכות של כל עניני השבוע ליום השבת, יש ענינים ששייכותם לשבת היא בגלוי יותר — כמו עניני התומ"צ, שלהיותם תורת הוי' ומצוות הוי', ה"ה שייכים יותר ל"שבת להוי'". ובעניני תומ"צ גופא מודגשת השייכות לשבת בעיקר בענין התפלה, כמבואר בחסידות¹⁷ שתפלה הו"ע השבת שבימות החול עצמם, וכמוכן גם מ"ש בירושלמי¹⁸ שבקושי התירו לדבר דברי תורה בשבת, כיון

16 משלי טו, ל.

17 ראה תו"א נח ט, ריש ע"ב. לקו"ת

בהר מא, א ואילך. ובכ"מ.

18 שבת פט"ו ריש ה"ג (ע"פ שו"ת

צפע"נ ח"ב ס"ה). וראה סו"ס היראה לרבינו

יונה. תו"א פרשתנו בהוספות קיג, א. וראה

גם אג"ק ח"כ ע' קא. וש"נ.

9 יבמות טז, ב.

10 בראשית ב, א.

11 ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב

ואילך. כרך ג — תקח, א ואילך).

12 ביצה יז, א.

13 שבת קיח, א"ב.

14 ישע"י נח, יג.

15 גיטין נו, ב.

שבת הו"ע התפלה; ובתפלה גופא — שענינה "סולם מוצב ארצה וגו'"¹⁹, שיש בו ד' שליבות²⁰ (כמו בסולם כפשוטו שצריך שיהיו בו לכל הפחות ד' שליבות²¹) — הרי זה מודגש בגלוי יותר בתפלת העמידה (שהיא בחי' התפלה שבתפלה גופא), שהיא "כעבדא קמי מרי"²², כך, שאין לו שייכות לענין של מלאכה כו' — בדוגמת ענין השבת ש"כל מלאכתך עשוי"²³.

וכמו"כ בנוגע לימי השבוע, שיש ימים שבהם מודגשת יותר השייכות לשבת, וכמו יום השלישי:

ענינו המיוחד של יום השלישי — שהוכפל בו טוב²⁴, שזהו"ע ד"טוב לשמים וטוב לבריות"²⁵, כמדובר בארוכה בהתועדות הקודמת²⁶ שהחידוש בזה הוא (לא רק שבמשך היום יש רגעים וענינים שהם "טוב לשמים" ויש רגעים וענינים שהם "טוב לבריות", שענין זה הוא גם בשאר הימים, אלא) שבכל רגע שבו ובמילא גם בכל ענין שבו ישנם ב' הענינים ד"טוב לשמים וטוב לבריות" גם יחד.

וכן הוא גם בענין השבת:

החידוש של שבת לגבי ששת ימי בראשית — ש"ל"ו שעות שימשה אותה האורה, שנים עשר של ערב שבת, וי"ב של לילי שבת, וי"ב של שבת"²⁷, היינו, שליל שבת הי' באופן ד"לילה כיום יאיר"²⁸. וכיון שיום ולילה הם בדוגמת שמים (יום) ובריות (לילה), נמצא, שהענין ד"לילה כיום יאיר" שבשבת (היינו, לא באופן שאין לילה, כי אם באופן שישנו לילה, אלא שהלילה עצמו כיום יאיר) הוא באופן ד"טוב לשמים וטוב לבריות" ביחד.

וכן הוא בפשטות הענינים, שבשבתה דשבת ישנו ענין של "טוב

23) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א. וש"נ.

24) ב"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת בראשית א, ז.

25) קידושין מ, א. וראה אוה"ת בראשית לג, ב. משפטים ע' א'קנו. ועוד.

26) ראה שיחת פורים ס"ב (לעיל ע' 306). וש"נ.

27) ב"ר פ"א, ב. וש"נ.

28) תהלים קלט, יב.

19) ויצא כח, יב. וראה זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקנ"ז תמ"ה (פג, א).

20) סידור האריז"ל בתחלתו. כהאריז"ל במקומות המקבילים. לקו"ת בשלח ב, ב. סה"מ תרס"ח ע' ה ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב שיט, ב ואילך. סה"מ תש"ח ע' 80 ואילך. ועוד.

21) ראה ב"ב נט, א. רמב"ם הל' שכנים פ"ח ה"ד. טושו"ע חו"מ סקנ"ג ס"ג.

22) שבת י"ד, א.

לשמים" — שמקיימים ציווי ה' לשבות בשבת, וישנו גם הענין ד"טוב לבריות" — "למען ינוח עבדך ואמתך כמוך"²⁹.

ועוד זאת, שבכללות ענין השבת ישנו הענין ד"זכר למעשה בראשית", וישנו גם הענין ד"זכר ליציאת מצרים" — שעל זה נצטוו במעמד הר סיני [כמבואר בשער הכולל³⁰ החילוק בין תפלת ליל שבת שבה אומרים "חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית", לתפלת שחרית, שבה אומרים רק "חמדת ימים אותו קראת"], והרי "מעשה בראשית" לגבי מעמד הר סיני הוא בדוגמת "בריות" לגבי "שמים" (וכיון שסדר העבודה הוא מלמטה למעלה, לכן בתפלת ליל שבת אומרים "זכר למעשה בראשית", משא"כ בשחרית). וע"פ האמור שהלילה דשבת הוא בדוגמת "בריות", הרי זה קשור עם אמירת "זכר למעשה בראשית" בליל שבת, שזהו"ע ה"בריות" שבשבת.

ג. ובנוגע ליום הש"ק זה שלאחרי פורים, יש הדגשה מיוחדת בקביעות שנה זו (שממנה למדים הוראה גם בנוגע לשאר השנים) — שפורים חל ביום השלישי בשבוע, והרי גם בפורים מודגש הענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות" ביחד:

מהענינים העיקריים דפורים — "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים"³¹, שפועלים קירוב הלבבות ועד להתאחדות גמורה³².
ובפרטיות יותר:

משלוח מנות איש לרעהו — שהרי בין איש לרעהו יכולה להיות קנאה שאינה לשם שמים (לא כמו קנאה דקדושה, ש"תרבה חכמה"³³). אך ע"י "משלוח מנות איש לרעהו", נעשה קירוב ואחדות ביניהם.

ועד"ז מתנות לאביונים — שהרי אצל העשיר יכול להיות יחס של ביטול כלפי העני, ולאידך, אצל העני (ועאכו"כ "אביון", ש"תאב לכל דבר"³⁴, כיון שאין לו מאומה) יכול להיות רגש של קנאה (ויותר מזה כו') ביחס לעשיר, ועד לטענה שהן אמת ש"חסד ואמת מן ינצרוהו"³⁵, שלכן יש צורך בעשיר ועני, אבל אעפ"כ, מדוע נגזר עליו להיות העני (כפי

(33) ב"ב כא, סע"א. כב, רע"א. וראה

אוה"ת ויצא ריח, ב ואילך. וש"נ.

(34) ראה פרש"י משפטים כג, ו. פ' ראה

טו, ד. תצא כד, יד.

(35) תהלים סא, ה. וראה תנחומא

משפטים ט. שמו"ר פל"א, ה ובידי משה שם.

(29) ואתחנן ה, יד.

(30) פי"ז סכ"ט. וראה גם לקו"ש חי"ב ע'

111 הערה 23. וש"נ.

(31) אסתר ט, כב.

(32) ראה מנות הלוי עה"פ שם, טז. כ

ואילך.

שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁶ מדרושי אדמו"ר מהר"ש³⁷). אך ע"י מתנות לאביונים נעשה קירוב ואחדות ביניהם — שהעשיר יודע שהוא זקוק לעני כדי לקיים מצות מתנות לאביונים, וגם העני יודע שדוקא על ידו יכול העשיר לקיים את המצוה.

ואחדות זו מבטלת את הקטרוג שהי' על בני" — כמ"ש במנות הלוי³⁸ לר"ש אלקבץ [גיסו של הרמ"ק (שהובא בחסידות בכ"מ), שהי' גם מקובל, וחיבר את הפזמון "לכה דודי" שנתקבל בכל תפוצות ישראל לאמרו בליל שבת] בפירוש מ"ש³⁹ "ויאמר המן למלך אחשוורוש [שרומז על מלכו של עולם, שאחרית וראשית שלו]⁴⁰, ומזה נמשך גם בנוגע לאחשוורוש דלמטה, "שהושחרו פניהם של ישראל בימיו כשולי קדירה"⁴¹ ישנו עם אחד מפוזר ומפורד גו", היינו, שהם במעמד ומצב של היפך האחדות. ואף שיש על זה לימוד זכות, שזהו בגלל שנמצאים "בין העמים" (כהמשך הכתוב) — הרי לאידך גיסא מתחזק יותר הקטרוג על זה שאינם מתביישים להראות "בין העמים" שהם במעמד ומצב של פירוד ("מפוזר ומפורד"). וע"ד מ"ש בהפטרה (דפ' פרה)⁴²: "שם קדשי אשר חללוהו בית ישראל בגוים אשר באו שמה".

ולכן אמרה אסתר למרדכי: "לך כנוס את כל היהודים גו' וצומו עלי וגו'"⁴³ (דלכאורה היכן מצינו שענין הצום צריך להיות קשור עם "כנוס גו'") — כי, בכדי לבטל את הקטרוג שבנ"י הם בפירוד, לא די בענין הצום בלבד [ובלשון הכתוב⁴⁴ (שאומרים בהפטרה דיוהכ"פ): "הלזה תקרא צום ויום רצון לה" (כמובא באגה"ת⁴⁵), "הלוא פרוס לרעב לחמך גו' כי תראה ערום וכסיתו וגו'"; ועד"ז נאמר⁴⁶ "קרעו לבבכם ואל בגדיכם"], אלא צריך לפעול ענין האחדות, שע"ז יתבטל הקטרוג אצל מלכו של עולם, וע"ז גם אצל אחשוורוש.

וזהו גם הטעם למצות "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים" — כדי להדגיש את אחדותם של בני".

(36) ראה סה"מ קונטרסים קיח, ב ואילך.
 (37) סה"ש תש"ה ע' 50. אג"ק שלו ח"ד ע' מה.
 (38) ח"ו ע' רנה.
 (39) סה"מ תרכ"ז ע' תכט ואילך. וש"נ.
 (40) אסתר עה"פ.
 (41) שם ג, ח.
 (42) ראה מאו"א א, קפב. וראה גם פ"ד ה"ב.
 (43) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (44) יואל ב, יג. וראה רמב"ם הל' תעניות
 (45) ספ"ב.
 (46) יואל ב, יג. וראה רמב"ם הל' תעניות
 (47) ראה מאו"א א, קפב. וראה גם פ"ד ה"ב.
 (48) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (49) יואל ב, יג. וראה רמב"ם הל' תעניות
 (50) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (51) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (52) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (53) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (54) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (55) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (56) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (57) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (58) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (59) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (60) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (61) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (62) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (63) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (64) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (65) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (66) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (67) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (68) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (69) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (70) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (71) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (72) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (73) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (74) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (75) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (76) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (77) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (78) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (79) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (80) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (81) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (82) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (83) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (84) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (85) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (86) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (87) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (88) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (89) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (90) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (91) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (92) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (93) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (94) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (95) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (96) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (97) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (98) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (99) ראה רמב"ם הל' תעניות
 (100) ראה רמב"ם הל' תעניות

ובזה מודגש החיבור של "טוב לשמים וטוב לבריות" — שהרי פעולת הקירוב והאחדות שע"י "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים" ענינה "טוב לבריות", וביחד עם זה, צריך לקיים זאת בגלל שזוהי מצוה (ועד שצריך לכוין על זה באמירת הברכה, כמבואר בפוסקים⁴⁷), שזהו"ע ד"טוב לשמים".

ועד"ז בנוגע למקרא מגילה — שמצד היותה מצוה, הרי זה ענין ד"טוב לשמים", אך יש בזה גם הענין ד"טוב לבריות", כמודגש בכך שאע"פ שקריאתה בזמנה יכולה להיות גם ביחיד, יש להשתדל לקרותה בציבור, ו"כרוב עם הדרך מלך"⁴⁸ (באופן של פרסומי ניסא), כמבואר בשו"ע⁴⁹.

ד. ועפ"ז מובן, שבעמדנו בשבת שלאחרי פורים, שבו מתעלים כל עיני הפורים, שחל בקביעות שנה זו ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות, ובפרט בהתוועדות שנערכת "כרוב עם" — יש לעורר אודות ההוספה בכל העינים הקשורים עם אחדותם של ישראל, החל מהאחדות של שני הסוגים דישכר וזבולון — "זבולון בצאתך וישכר באוהליך"⁵⁰, שהם בדוגמת שמים ובריות.

ומזה נמשך על כל הימים שלאח"ז, שהרי מיום השבת מתברכין כולהו יומין⁵¹, וע"פ האמור לעיל (ס"א) שבכל יום ראשון שאחר השבת מתחדש הזמן מלמעלה מהזמן, הרי זה כולל לא רק את ששת ימי השבוע, אלא גם את כללות הזמן, שנעשה בריאה חדשה באופן חדש, שבו נמשך מיום השבת הנתינת כח בכל האמור לעיל, בנוגע למעשה בפועל, למטה מעשרה טפחים.

* * *

ה. בהמשך להאמור שביום השבת נעשית ההעלאה והשלימות של כל ששת ימי השבוע, כולל גם פורים — הנה כאן המקום להשלים⁵² המדובר בפורים⁵³ אודות מרדכי שהי' "רצוי לרוב אחיו"⁵⁴, "לרוב אחיו,

עה"פ (תצוה כח, יו"ד) "ששה משמותם גו' כתולדותם", אודות ו' החיבור שניתוספה בכמה משמות השבטים (שהיא טעות ה"בחור-הזעזער") — ראה לקו"ש חל"ו ע' 146 הערה 2.

53) סל"ז (לעיל ע' 328). וש"נ.

54) אסתר בסופה.

47) ראה מג"א או"ח רסתרצ"ב.

48) משלי יד, כח.

49) שם סוסתר"צ ובמג"א סקכ"ג (לבוש

שם).

50) ברכה לג, יח.

51) זח"ב סג, ב. פח, א.

52) בנוגע להשלמה בהמדובר בשיחת

ש"פ תצוה סי"ד (לעיל ע' 283) בפירוש רש"י

ולא לכל אחיו, מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין" (לפי שבטל מדברי תורה ונכנס לשררה)⁵⁵.

המשך הביאור — שאע"פ ש"גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות"⁵⁶, הי' כדאי למרדכי לוותר על גדלות זו בשביל הצלת נפשות⁵⁷; ומעלת ההתעסקות בצרכי ציבור, כהפס"ד בשו"ע⁵⁸: "הי' עוסק בצרכי רבים והגיע זמן ק"ש, לא יפסיק אלא יגמור עסקיהם, ואח"כ יקרא אם נשאר עת לקרות", והשקו"ט בנוגע למקור הדברים, וכן בהמשך דברי אדה"ז: "בד"א בדורות הראשונים כו' אבל עכשיו אין לפטור מק"ש, (ומ"מ מסיים) אא"כ אין מי שישתדל אלא הוא כו'" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁵⁹ בלקו"ש חט"ז ע' 373 ואילך.

ו. וכיון שכן, הרי נוסף לכך שצריך לעסוק בצרכי ציבור בגלל ציווי רבינו נשיאנו [כפי שנהג בעצמו, ודרש מתלמידיו ומקושריו, לעסוק בהפצת המעיינות דתורת הבעש"ט כפי שבאים בתכלית השלימות ד"רחובות הנהר" דתורת חסידות חב"ד (גם) ע"י עסקנות ציבורית, להשקיע זמן ומרץ לילך ברחבי העיר ולחפש אנשים וכו', אף שלאח"ז ישאר רק מיעוט זמן ללימוד המאמר, שיחה או סיפור מרבותינו נשיאינו], באופן ד"חוקה חקקתי גזירה גזרתי אין לך רשות להרהר אחרי"⁶⁰, כיון ש"מורא רבך כמורא שמים"⁶¹ — שמצד זה יכול משהו לעמוד מן הצד כו' ולומר שאין זה רבו שמקושר אליו כו' — הרי זה גם דין מפורש בשו"ע ששייך לכאו"א, שהרי תורה אחת לכולנו.

אך יש צורך בהבהרה — שההתעסקות בצרכי ציבור לא תהי' בגלל שאינו רוצה ללמוד תורה... כך שהוא במעמד ומצב שבורח מהר סיני⁶², ולכן מחפש ענינים אחרים להתעסק בהם — שאז לא תהי' לו הצלחה ח"ו בעסקנות הכלל;

58) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ס"ע ס"ד. וש"נ.

59) בשילוב שיחת פורים שנה זו, ושיחת פורים תשל"ג.

60) ראה יומא סז, ב. תנחומא חוקת ג. רמב"ם הל' מעילה בסופו.

61) אבות פ"ד מי"ב.

62) ראה ירושלמי תענית פ"ד ה"ה ובמפרשים שם. תוד"ה פורענות — שבת קטז, א. ועוד.

55) מגילה טז, ב (ובפרש"י). הובא בפרש"י עה"פ.

56) מגילה שם.

57) והיינו, שכאשר מסתכלים על ענין של גדלות או קטנות, שבר ועונש וכו', אזי "גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות", אבל כאשר מסתכלים על הענינים כפי שהם מצד מילוי רצון הבורא, אזי אין חילוק בין דבר גדול לדבר קטן, ובלשון רבינו זוקן בלקו"ת (שלח מ, א): "כמו אילו נצטווה לחטוב עצים", אף שאין בזה ענין של סגולה כו'.

יש לעסוק בזה ברשות העומד על גביו (ובלשון המורגל: מדריך רוחני, משפיע, ראש ישיבה או משגיח כו'), ובאופן שסיבת ההתעסקות היא מצד הציווי של משה, ועד שצ"ל באופן ד"ויסע משה", ש"הסיען בעל כרחן"63, ואעפ"כ עושה זאת בשמחה ובטוב לבב, ופועל גם על המודרכים שלו כו', באופן ש"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"64.

וכן יש לעורר אודות הנקודה העיקרית שבפורים — שכיון שאז "קיימו וקבלו היהודים"65, "קיימו מה שקבלו כבר"66, שזוהי השלימות דמ"ת, צריך להוסיף בלימוד התורה בנוגע לעצמו, הן בכמות והן באיכות, ובאופן ש"גדול לימוד שמביא לידי מעשה"67, בקיום המצוות בהידור [שזהו הענין ד"אורה זו תורה"68, היינו, כפי שהתורה מאירה מחוץ הימנה], שעייז יומשכו גם ברכותיו של הקב"ה למטה בפועל, כמ"ש69 "אם בחוקתי תלכו", כפירוש רש"י: "שתהיו עמלים בתורה", אזי ונתתי גשמיכם בעתם", וכל שאר הברכות האמורות בפרשה.

ועד"ז בנוגע לפרטי הענינים שלאחרי "אורה זו תורה" — "שמחה וכו" עד "ויקר אלו תפילין"68, שעז"נ70 "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", כפי שיהי' בגלוי ובשלימות בביאת משיח (שאז יהי' קיום כל המצוות "כמצות רצונך"71), כמ"ש הרמב"ם72 שאז יקויים היעוד73 "אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", בקרוב ממש.

* * *

ז. דובר כמ"פ שנוסף על ההוראה הכללית, יש גם הוראה מכל פרט, ועד"ז בנדו"ד, שנוסף על ההוראה הכללית מהשבת שלאחרי פורים, צ"ל הוראה גם מפרטי הענינים, שבקביעות שנה זו קורין בשבת שלאחרי פורים פרשת תשא (אף שאין זה דבר המוכרח, כפי שרואים בכמה שנים), וגם פרשת פרה (שגם זה אינו דבר המוכרח, דאף שאין מפסיקין בין

63 (בשלח טו, כב ובפרש"י. וראה גם תר"מ חע"ז ס"ע 96 ואילך. וש"נ.
64 אסתר ח, טז.
65 שם ט, כז.
66 שבת פח, א.
67 קידושין מ, ב. וש"נ.
68 מגילה טז, ב.
69 ר"פ בחוקתי.

70 תבוא כח, יו"ד. וראה ברכות ו, א. וש"נ.
71 נוסח תפלת המוספין. וראה תו"ח ר"פ ויחי. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכ ואילך). ועוד.
72 הלי' מלכים ספי"א.
73 צפני' ג, ט.

פרשת פרה לפרשת החודש (כהסימן "בין הכוסות הללו .. בין השלישי לרביעי לא ישתה")⁷⁴, הרי יכול להיות הפסק בין פרשת זכור לפרשת פרה, ואז השבת שלאחרי פורים אינו פרשת פרה).

וע"פ האמור ששבת ופורים (ובפרט בקביעות שנה זו שחל ביום השלישי בשבוע) קשורים עם הענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות", הנה גם ההוראה מפרשת תשא ופרשת פרה צ"ל קשורה עם הענין ד"טוב לשמים וטוב לבריות".

ח. פרשת תשא:

בהתחלת פרשת תשא נאמר: "כי תשא את ראש בני ישראל וגו'" [דקאי על משה רבינו שפועל עלי' והגבהה גם בבחי' ה"ראש" דבנ"י (ועי"ז הנה "בתר רישא גופא אזיל"⁷⁵), כמדובר לעיל בארוכה⁷⁶], ובהמשך לזה מדובר אודות הענין דמחצית השקל, שבזה מודגשת אחדותם של ישראל.

וכמה פרטים בזה:

נתינת מחצית השקל ע"י כל אחד מישראל היתה צריכה להיות באופן ש"מוסרו לציבור יפה יפה"⁷⁷, היינו, שמתבטל מתורת ממון יחיד ונעשה ממון ציבור, שלכן היו יכולים לקנות בו קרבנות ציבור (וכן בגדי כהונה וכיו"ב⁷⁸), שעל ידם נפעל ענין הכפרה — "לכפר על נפשתיכם"⁷⁹. ובזה מודגשת אחדותם של ישראל — שכל אחד מישראל נעשה חלק מהציבור.

ועוד זאת, שנתינת מחצית השקל היתה באופן ש"העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט"⁷⁹:

לכאורה, בענין שתלוי בנדיבות הלב, צריך העשיר להרבות, ואדרבה: עשיר שהביא מנחת עני לא יצא⁸⁰, והיינו, שלא זו בלבד שלכתחילה צריך להרבות, אלא שאפילו בדיעבד לא יצא.

ואעפ"כ צ"ל נתינת מחצית השקל באופן ש"העשיר לא ירבה", כדי להדגיש את ענין האחדות — שלעשיר אין חלק גדול יותר מאשר לעני, אלא כולם שווים.

78) ראה תוספתא יומא ספ"א. רמב"ם הל' שקלים פ"ד ה"ב.
79) פרשתנו ל, טו (ובפרש"י).
80) ראה נגעים פי"ד מי"ב.

74) ראה ירושלמי מגילה פ"ג ה"ה.
75) עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.
76) שיחת ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר ס"ז ואילך (לעיל ע' 232 ואילך).
77) ראה ר"ה ז, סע"א ואילך. וש"נ.

ועד"ז "הדל לא ימעיט" — שלא יפול ברוחו לגבי העשיר, כיון שגם הוא נותן מממונו מחצית השקל, ובאופן ש"לא ימעיט", והיינו, שאע"פ שיש מקום לומר שימעיט, כיון שהוא "דל" ("דל" באמת, ע"פ תורת אמת), מ"מ, אומרת התורה ש"לא ימעיט", דכיון שזהו ציווי מהקב"ה, הרי "איני מבקש כו' אלא לפי כחן"⁸¹, ויתירה מזה, שזוהי גם הבטחה ש"הדל לא ימעיט", כפי שמבאר רבינו הזקן בתו"א בפרשתנו⁸² בפ' "ואהבת גו"⁸³, שיש בזה ב' פירושים: לשון ציווי, וגם לשון עתיד, שזוהי הבטחה שתבוא האהבה ממילא כו', וכיון שאהבה היא שרש לכל רמ"ח מצוות עשה⁸⁴ (כולל גם המצוות עשה של יראת ה'), הרי מובן שכן הוא גם בנוגע לכל הענינים.

ונוסף לזה ישנו הרמז בענין מחצית השקל המבואר בספרי מוסר⁸⁵ — שכל אחד מישראל צריך לידע שגם כשעובד עבודתו בשלימות ובהידור, וחושב: מה עוד אפשר לתבוע ממנו כו' — הרי זה רק "מחצית", ובכדי שיהי' בבחינת "שקל הקודש", עליו להתקשר ולהתאחד עם יהודי נוסף.

ועד"ז בנוגע לעבודתו בעצמו — כמבואר בחסידות⁸⁶ שהעבודה עם נפש הבהמית היא המחצית שנעשית ע"י האדם, ועל ידה נותנים לו מלמעלה המחצית השני' בנוגע לנפש האלקית; ובאופן נעלה יותר — שע"י עבודתו בחלק הנשמה המלוכש בגוף, נותנים לו מלמעלה גם את בחי' המזל ועצם הנשמה.

וזוהו גם הקשר עם הענין דטוב לשמים וטוב לבריות, החל מהעבודה בנוגע לעצמו: נפש האלקית ונפש הבהמית; עצם הנשמה וחלק הנשמה המלוכש בגוף, ומזה נמשך גם הענין דטוב לשמים וטוב לבריות בנוגע לעבודה עם הזולת ובכללות העולם.

ט. פרשת פרה⁸⁷:

איתא במדרש⁸⁸: "על כל דבר ודבר שהי' אומר הקב"ה למשה

(81) תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.

(82) פו, ג.

(83) ואתחנן ו, ה.

(84) ראה תניא פ"ד.

(85) ראה בינה לעתים (דרוש כ) ועוד.

הובא במכתב י"א ניסן שנה זו (אג"ק ח"ל ואילך).

ס"ע קסה). וראה גם לקו"ש ח"כ ס"ע 189.

(86) תנחומא חוקת ו. במדב"ר פי"ט, ד.

(87) ראה סד"ה כי תשא דש"פ תשא העת"ר (המשך תעריב ח"ב ע' תתקא נח"ד ס"ע א"ר"ז. וש"נ).

(88) ראה גם ד"ה זאת חוקת שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 346).

(89) ראה גם ד"ה זאת חוקת שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 346).

אומר לו טומאתו וטהרתו, כיון שהגיע לפרשת אמור אל הכהנים, אמר לו משה, רבש"ע, אם נטמא זה במה תהא טהרתו, לא השיבו, באותה שעה נתכרכמו פניו של משה, כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה אמר לו הקב"ה .. זו טהרתו, ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת" (ולאח"ז אמר לו הקב"ה "לך אני מגלה טעם פרה כו"⁸⁹).

והענין בזה — שבפרה אדומה מודגשת אחדותם של ישראל, שאפילו יהודי שנטמא בטומאת מת שהיא טומאה הכי חמורה, וצריך להיות מחוץ למחנה כו', הנה גם הוא יוכל לחזור ולהטהר, ואם הוא כהן — להקריב קרבנות ולאכול קדשים כו'.

זאת ועוד:

מבואר בחסידות⁹⁰ שבפרה אדומה ישנו החיבור של רצוא ושוב — כי, שריפת הפרה הו"ע הרצוא, שהרי טבע האש לעלות למעלה, וה"מים חיים" (שרק על ידם אפשר להזות את אפר הפרה, שהרי אי אפשר להזות את האפר בפני עצמו, אלא צריך לערבו במים) הו"ע השוב.

וענין הרצוא ושוב בעבודת האדם נמשך מזה שבנפש האדם עצמה ישנם ב' הענינים ד"רוח האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה"⁹¹, שהם בדוגמת שמים ובריות.

י. ויה"ר שמהקריאה בתורה אודות מחצית השקל, שממנה נעשו אדני המשכן⁹² — נבוא לביהמ"ק השלישי שיבנה ע"י משיח צדקנו, ואז תהי' גם הפרה העשירית שיעשה המלך המשיח⁹², שבה יהי' גם מאפר הפרה הראשונה שעשה משה רבינו⁹³ — נוסף לכך שמשה רבינו עצמו יהי' נוכח אז, שהרי אז יהיו "משה ואהרן עמהם"⁹⁴, ו"גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁹⁵.

ועוד לפני"ז, ברגעי הגלות האחרונים, יהי' הענין ד"תשא את ראש בני ישראל", לעמוד בקומה זקופה, כיון ש"ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"⁷⁰, ועד להשלימות שבזה — בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

89) תנחומא שם ת. במדב"ר שם, ו.
 90) ראה לקו"ת ר"פ חוקת. ובכ"מ.
 91) קהלת ג, כא.
 92) ראה רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג.
 93) ראה גם שיחת ש"פ צו, פ' פרה, כ"ף
 94) ראה יומא ה, ב. תוס' פסחים קיד, סע"ב.
 95) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט.
 זח"א רנג, א. שעה"פ ויחי מט, יו"ד. תו"א משפטים עה, ב.
 אד"ש תשל"ג ס"ז (תו"מ חע"א ע' 299).

הוספה

ט אדר ראשון תש"ח

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ וכו'
מהרמ"ז שי' גרינגלאַס

שלום וברכה.

לאחר המון ההבטחות וקביעות זמנים (שכבר כלו כולם), פליאה שאין כל ידיעה ממנו לא בענין ... , לא בענין ... וגם לא בענין ... , וכיוון שגם המושבע ועומד מהר סיני "דבר הגון" עושה כשמזרז נפשי, ואפילו בהוצאת ש"ש, באתי במכתבי להזכירו עדי"ז.

המחכה למענה מבשר טוב.

מוסג"פ המורה שעור שהו"ל זה עתה.

הרב מנחם שניאורסאן.

נשלחה על נייר המכתבים של המל"ח.

מהרמ"ז שי' גרינגלאַס: אגרות נוספות אליו — אג"ק חל"א אגרת יא'תכה, ובהנסמן בהערות בם.

שגם המושבע ועומד מהר סיני "דבר הגון" עושה כשמזרז נפשי: ראה נדרים ז, סע"ב ואילך: "ואמר רב גידל א"ר מנין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר (תהלים קיט, קו) נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך; והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא?! אלא הא קמ"ל דשרי לי' לאיניש לזרוזי נפשי"; ובפי' הר"ן שם: "ה"ק: מנין שדבר הגון הוא להשבע לקיים את המצוה, ואפי' כשרים שנמנעין משבועה נשבעין הן בכך — שנאמר נשבעתי ואקיימה, כלומר, שהרי דוד הי' עושה כן". וראה רמב"ם הל' שבועות פי"א ה"ג. טוש"ע יו"ד סר"ג ס"ו. ואפילו בהוצאת ש"ש [=שם שמים]: ראה תמורה ג, ב: "ובשמו תשבע (ואתחנן ו, יג) — שהוא מיבעי לי' לכדרב, דאמר רב גידל אמר רב מנין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך"; ובתוד"ה לקיים מצות — חגיגה י, א: "דצריך להזכיר שם שמים כדי לזרוזי נפשי".

המורה שעור: בלימודי יום יום השווים לכל נפש — שעורים בתניא (קה"ת, תש"ח).

ב

י אדר שני תשי"ח

הווי"ח אי"א נו"מ וכו'...

שלום וברכה.

מכתבי מכי כסלו ודאי הגיעו במועדו. ועל של עתה באתי, לשלח המאמר לפורים, ובטח יזכה בו את הרבים ביחד עם חבריו השוי"ב. ומטובו לאשר קבלתו בעתו.

בברכת פורים שמח וטוב לב.

הרב מנחם שניאורסאן.

ג

פורים תשי"ט

מחוי' הרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו'
מהורשי"ז שי

שלום וברכה.

(א) מכתבי מי"א שבט ודאי קבל בעתו ויענה עליו.
(ב) מוסגי"פ קונטרס פורים ובל"ס יזכה בו את הרבים.

ב

בנוסח זה נשלח אל: (1) התמים מוהררי"י שי שוי"ב דובאָוו*; (2) מהורא"ס שי שוי"ב נעמצאָוו**.

מכתבי מכי כסלו: אג"ק ח"ב אגרות שיד-שטו.

המאמר לפורים: הוא קונטרס פורים ה'תש"ח (קונטרס נד). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ח ע' 105 ואילך.

חבריו השוי"ב: ראה גם אג"ק שם (בתחלתה).

ג

מהורשי"ז: בוטמאָן, פאָריז. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ז'תתיב, ובהנסמן בהערות שם.

מכתבי מי"א שבט: אג"ק ח"ג אגרת תמג.

קונטרס פורים: ה'תש"ט (קונטרס סג). נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ט ע' 49 ואילך. ובל"ס: = ובל"ס ספק.

(* אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ד אגרת א'קבו; חכ"ח אגרת י'תתכט (ע' רנו), ובהנסמן בהערות שם.

(** אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"כ אגרת ז'תקב; חכ"א אגרת ז'תתמו, ובהנסמן בהערות שם.

ג) הר"מ דייטש שי' המאתיים מסר ות"ח.
 ד) וברך לקחתי לשלוח ברכותי ליום כלולות בת גיסו שתחי', שתהי' החתונה בשטומוצ"ל בבנין עדי עד לשמחת לב כל האוהבים והדו"ש.
 בפ"ש לפורים שמח לכל המתפללים, והגבאים בראשם, שלום כל החבורה ושלום כל ב"ב שי'

הרב מנחם שניאורסאן

ליום כלולות בת גיסו: מרת הדסה מרים (בת מוה"ר שניאור זלמן שניאורסאהן — גיסו של הנמען) עב"ג מוה"ר אלי' חיים קארלעבאך — שושן פורים תש"ט, ניר-יאָרק. וראה ספר "מקדש ישראל" (קה"ת, תש"ס) ע' 46 ואילך.
 בשטומוצ"ל: = בשעה טובה ומוצלחת.
 המתפללים, והגבאים: דביהכנס"ס "התאחדות החרדים בצרפת" (שבכית גיסו הנ"ל).

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

דוד בן שרה

נדפס על ידי ולזכות משפחתו
 שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות
 בקשר עם יום הולדתו — ח' אדר
 לשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל
 מתוך אושר, שמחה והרחבה בגו"ר
 ונחת רוח חסידותי מכל יוצאי חלציו
 ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב
 ויצליח בכל אשר יפנה באופן דלמעלה מדרך הטבע